

ГРОБНИЦЯ КАПУЦИНІВ У МІСТІ БРНО

Капуцини в Чехії живуть також й у чотирьох інших місцях. Гробниця є лише частиною монастиря капуцинів, які проживали тут майже безперервно з 1656 року. У церкві відправляють богослужбу і проводять сповіді, керують різними громадами віруючих і, звичайно ж, духовно опікуються всіма навкруги. Ченці також духовно служать медичними капеланами і допомагають у парафіях навколо Брна. Капуцини в Чехії живуть ще в чотирьох місцях.

Чому у нас тут мумії?

У підвалі церкви, куди ви можете ввійти на мить, ченці ховали своїх братів і благодійників у 1656–1784 роках. Практично під кожною церквою ви знайдете гробницю. Тут тіла покійників поступово висушилися потоком повітря. Так що природна муміфікація мала місце, але вона не була планована. З іншого боку, протягом 17 століття в Чехії було побудовано 24 монастирі капуцинів за тією ж архітектурною схемою, включаючи церкву з гробницею під землею та отворами для вентиляції. Однак лише в Брні поховані тіла перетворилися на мумії.

Під церквою було поховано понад 150 капуцинів і близько п'ятдесяти благодійників ордену. Однак до наших днів збереглося лише сорок з них у вигляді мумій.

Тіла померлих, що розклалися протягом століть, перепоховані в цегляній закритій кістниці, повз яку проходять відвідувачі.

Філософія гробниці

Гробниця капуцинів – дуже специфічне місце, яке потребує пояснень. Один простір тут служить місцем поховання покійних і в той же час можливістю для роздумів для живих. Нічого точнішого щодо зародження цієї концепції не збереглося, але ми знаємо, що капуцини супроводжували відвідувачів у своїй гробниці ще в першій половині 19 століття. І іноді вони роблять це і сьогодні.

Однак філософія концепції зрозуміла: *Memento mori* (Пам'ятай про смерть), яка в різних формах пронизує всі зали гробниці, в першу чергу не призначена для того, щоб нас налякати. Але скоріше вона повинна зіштовхнути нас з реальністю нашого життя, з тим, як ми її сприймаємо і усвідомлюємо. Або інакше кажучи, словами класика: наше життя нагадує «тендітну бульбашку, вона зникає, летить, гине, ледве побачивши світ».

Крім того, гробниця також відкриває цікаве уявлення про суспільство, яке оточувало громади капуцинів того часу в 17 і 18 століттях.

Латинський напис над входом в каплицю
Tu fui, ego eris означає *Я був тобою, ти будеш мною.*

КАПЛИЦЯ

1

Спочатку каплиця служила так званим зимовим хором, тобто приміщенням для молитви ченців- братів у Христі-взимку. Тут було тепліше, ніж угорі в монастирі. У 1872 році в каплиці перепоховали Франтішека Тренка. У 70-х роках 20 століття сюди з церкви перенесли мощі християнки Клеменціани. Вівтар під релікварієм датується серединою 17 століття.

Франтішек Тренк (1711–1749)

Безсумнівно, найвідоміший «мешканець» місцевої гробниці, в той же час складна людина, яка жила в непростий час, повний війн. Безстрашний професійний військовий, командир грізних охоронців на службі у австрійської імператриці Марії Терезії.

Коли Тренк був ув'язненим, засудженим до довічного ув'язнення в Шпільберку, він просив духовної допомоги в одного з місцевих капуцинів, священника. Літопис монастиря документує, що час, проведений у в'язниці, торкнувся його сумління і він став каянником, просячи у Бога прощення своїх гріхів. Частину свого майна він віддав на благодійність, а сам побажав бути похованим у місцевій гробниці.

У коробці поруч з останками Тренка лежить його великий палець, раніше вкрадений і подарований музею, але знову повернутий в 2017 році.

Релікварій в стилі бароко

Християнка Клеменціана жила в 4–5 століттях і померла у віці сорока років. Її останки, знайдені в катакомбах Риму, були подаровані братам в 1754 році майстром коминарства Їржі Барнабашем Ореллі. У той час вважалося, що люди із цих катакомб були християнськими мучениками. Тому їх мощі шанувалися як мощі святих.

ФРЕСКИ

2

Ці копії барокових фресок 17 століття зображують християнську концепцію смерті. Оригінали знаходяться в одному із гробниць празької Лорети.

Тріумф смерті: Тріумфальний скелет дістає арбалет і готується вистрілити прямо в нас. Ми – кандидати на смерть.

Хронос – це уособлення часу. Своєю косою він збиває з ніг символи людського прагнення. Він вказує на те, що навіть те, що ми робимо, є ефемерним.

Воскресіння Лазаря: Не за смертю слово. Божа любов перемогла її і відкрила для нас двері вічності. За словами Ісуса Христа: «Я є воскресіння і життя... І кожен, хто живе і вірить у Мене, ніколи не помре».

На картині у вітрині ви бачите хлопчика, **який** пускає бульбашки, які символізують крихкість людського життя.

Посеред залу виставлені предмети, знайдені під час реконструкції поверхів навесні 2024 року. Під вікном можна побачити шматки ренесансних порталів, які капуцини використовували як сходи під час будівництва гробниці.

БЛАГОДІЙНИКИ-БУДІВЕЛЬНИКИ

З Спочатку це приміщення служило коридором доступу до церкви і гробниці; сюди вели сходи. На відкритому місці посередині видно залишки бюргерських будівель рубежу 15–16 століть. Вони були виявлені під час реконструкції підлог, по всій довжині гробниці.

Також зверніть увагу на невеликі отвори в склепіннях. Йдеться про вентиляцію. Коли капуцини хотіли використовувати підвальні приміщення без вікон (ті, що праворуч-сучасні), їм доводилося їх якось провітрювати. Сьогодні функціональним є лише один отвір. Решта вентиляційних отворів були зруйновані під час жозефінської реформи 1784 року, яка заборонила поховання в центрах міст.

Франтішек Антонін Грімм

Родина Грімм

Цю родину відомих будівельників та архітекторів та громаду капуцинів пов'язували не лише робочі та донорські відносини, а перш за все дружба. Двоє синів Моріса Грімма і один з його онуків навіть вступили в Орден капуцинів. Сім'я Грімм, ймовірно, була похована в цих приміщеннях до першої половини 20 століття.

Моріс Грімм (1669–1757) допоміг капуцинам з ремонтом монастиря і розширив гробницю. Він також працював в Ордені міноритів і брав участь у важливих будівництвах міста.

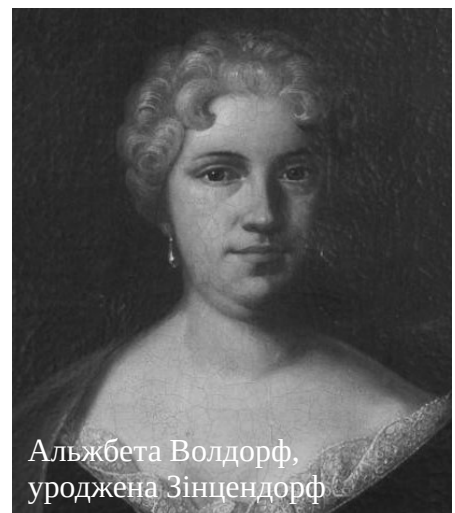
Франтішек Антонін Грімм (1710–1784) брав участь у модифікації церкви капуцинів та розширенні монастиря з вуличним крилом. Також він покрив витрати на виготовлення п'яти статуй святих перед входом до церкви. Він був шанованим і затребуваним архітектором.

БЛАГОДІЙНИКИ З ЛАВ ЗНАТІ

4 Ця частина гробниці молодша за ті, які ви ще відвідаєте. Вона був побудована в 1726 році вже відомим Моріцом Гріммом. Скульптура ангела вказує на латинський напис *Sic transit gloria mundi*, що перекладається як *Так минає світська слава*.

Ліворуч від ангела розташована кам'яна дошка від 29 квітня 1739 року, яка вказує на межовий камінь, який розташований нижче рівня гробниці, і сповіщає про наступне: «Церковна земля отців капуцинів, яку ніхто не може порушити». Правильно: під вами ще один підвал. Під час реконструкції перекриттів були виявлені частини його несучих склепінь.

У цій частині склепу поховані члени двох важливих аристократичних родів, які тривалий час підтримували орден капуцинів: **Сінцендорфів і Врбнових**. Також збереглися останки двох генералів: Зінсендорфа і Філіберта. Перший також був командиром фортеці Шпільберг у Брні.

Альжбета Волдорф,
уроджена Зінцендорф

БЛАГОДІЙНИКИ З ЛАВ МІЩАН

5 Тут найкраще помітно, наскільки різний рівень висоти окремих залів гробниці. Це залишок більш ранніх, ренесансних будівель, про які ми вже згадували. Перед тим, як капуцини почали будувати свою церкву, їм спочатку довелося домовитися з власниками трьох міщанських будинків, які стояли тут на той момент. Зрештою, подружжя Магніс прийшло їм на допомогу і залишило ордену недавно куплені будівлі.

Капуцини здебільшого зруйнували ці будівлі і вміло використовували те, що було їм потрібне. В основному це були підвали, які використовувалися для встановлення гробниці. Припускаємо, що, як і в попередніх залах, під цим є й інші підвали. Для історичних будівель в центрі Брна характерно, що вони мають підвали на кілька поверхів.

Зліва в кутку можна побачити кістницю, яку капуцини побудували в 90-х роках 20 століття. Останки покійних, тіла яких з часом розклалися, також помістили у закриту труну поруч з кістницею.

Медальйон хлопчика, похованого тут

Родина Ореллі

У «Хроніці капуцинів» згадується Варнава Ореллі († 1757 Р.), майстер-коминар, як «важливий» і «найщедріший» благодійник ордену. Він також допомагав братам у практичних справах, пов'язаних з утриманням монастиря. Також у гробниці поховали його дружину Вікторію, брата Ігнаца та невістку Марію Альжбету.

БРАТИ КАПУЦИНИ

6 У капуцинів був дуже простий спосіб поховання, який відображав одну з особливостей харизми Ордену: бідність. Однак це стосується не тільки власності, але й психічної свободи від необхідності володіти чимось або чимось. І те, й інше допомагає бути більш відкритими до Бога та іншої людини.

Померлого брата, одягненого в чернецький одяг, капуцини клали в дубову труну з висувним дном, а після обрядів у костелі переносили до крипти (по сходах біля хреста). Тут його клали на голу землю, тільки під голову підкладали каміння чи цеглу.

Братів ховали без надгробків і всіх однаково. Тільки ті, котрі прожили в ордені більше 50 років, отримували після смерті невеликий привілей: їх ховали з простим дерев'яним хрестом (брат праворуч). Тим не менш, капуцини досі дуже ретельно ведуть книгу своїх померлих і щодня моляться за них. Тож вони до цих пір утворюють одну спільноту.

Капуцини, як і всі християни, сприймають смерть як ворота, через які вони проходять до Бога. Святий Франциск Ассізький, засновник ордену, навіть називав смерть «своєю сестрою».

ДЯКУЮ

Спасибі за візит і бажаємо ніколи не відкладати на потім хороші і важливі справи.